

DYNAMIKA PROCESU SUSZENIA KONWEKCYJNEGO SERA PARMEZAN NA CELE PRZYPRAWOWE

Streszczenie: W pracy przedstawiono wyniki badań na konwekcyjnym suszeniem twardego sera „Parmezan” przeznaczonego na cele przyprawowe. Procesowi suszenia poddawano ser rodrobiony na rozdrabniaczu tarczowym (o wymiarach oczek ϕ 4 i 6 mm) przy temperaturze powietrza suszącego 30 i 50°C, prędkości przepływu powietrza 3 m/s.

Słowa kluczowe: Konwekcyjne suszenie, Parmezan, cele przyprawowe.

Wprowadzenie

Ser parmezan jest powszechnie używaną przyprawą do różnego rodzaju potraw. Najczęściej występuje on w postaci drobnych cząsteczek. Cząstki suszonego tartego sera Parmezan produkuje się z mleka, przy czym poziom tłuszczu mleka jest znormalizowany do około 2,0 procent. Znormalizowane mleko poddaje się obróbce, korzystnie za pomocą obróbki membranowej z zastosowaniem ultrafiltracji i diafiltracji w celu otrzymania retentatu. Retentat poddaje się fermentacji za pomocą kombinacji kultur kwasu mlekowego, kultury, aromatyzującej i enzymu lipazy, następnie dodaje się sól i enzym koagulujący. Po dodaniu enzymu koagulującego sfermentowany retentat odparowuje się do uzyskania poziomu zawartości substancji stałych pożądanego w gotowym suchym tartym serze Parmezan, w którym zwykle jest od około 18 do około 24 procent wilgoci. Enzym koagulujący dodaje się bezpośrednio przed zapoczątkowaniem etapu odparowania. Odparowanie korzystnie prowadzi się w suszarce bębnowej w spokojnych warunkach. Ser Parmezan usuwa się z suszarki bębnowej i przenosi się do dezyntegratora, takiego jak młyn Fitz, w celu otrzymania produktu w postaci tartego sera Parmezan. [Biuletyn 2001].

Dopuszczalne jest stosowanie wszelkich środków przeciwbrylających i przeciwgrzybiczych dzięki czemu nie następuje dalsze starzenie lub dojrzewanie.

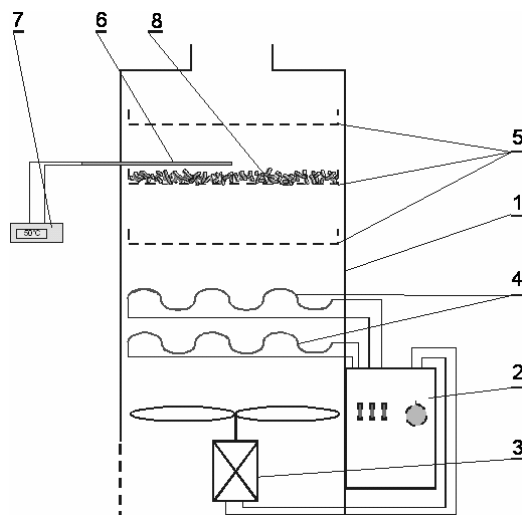
Szczególnie ważna jest zawartość wody w serze, która decyduje o jego przydatności do spożycia. Najprostszą i najtańszą metodą odprowadzenia wody jest suszenie konwekcyjne, które można prowadzić w małych zakładach, czy też gospodarstwach. [Pabis 1982, Gunasekaran 2003, Kosikowski 1997, Ziajka 1997].

Cel Badań

Celem niniejszych badań było określenie zmian zawartości wody w trakcie suszenia konwekcyjnego rozdrobnionego twardego sera dojrzewającego „Parmezan” przeznaczonego na cele przyprawowe.

Metodyka

Przed procesem suszenia określano zawartość wody metodą suszarkową zgodnie z normą: PN-73/A-86232.

Rys. 1. Schemat laboratoryjnej suszarki konwekcyjnej: 1-korpus, 2-panel sterujący, 3-wentylator, 4-grzałki, 5-sita, 6-czujnik temperatury, 7-rejestrator temperatury, 8-surowiec

Fig. 1. Scheme of laboratory convection drier: 1- body, 2- steering panel, 3- fan, 4- heaters, 5- sieves, 6- temperature sensor, 7- recorder, 8- raw material

Następnie ser rozdrabniano na rozdrabniaczu tarczowym o wymiarach oczek:

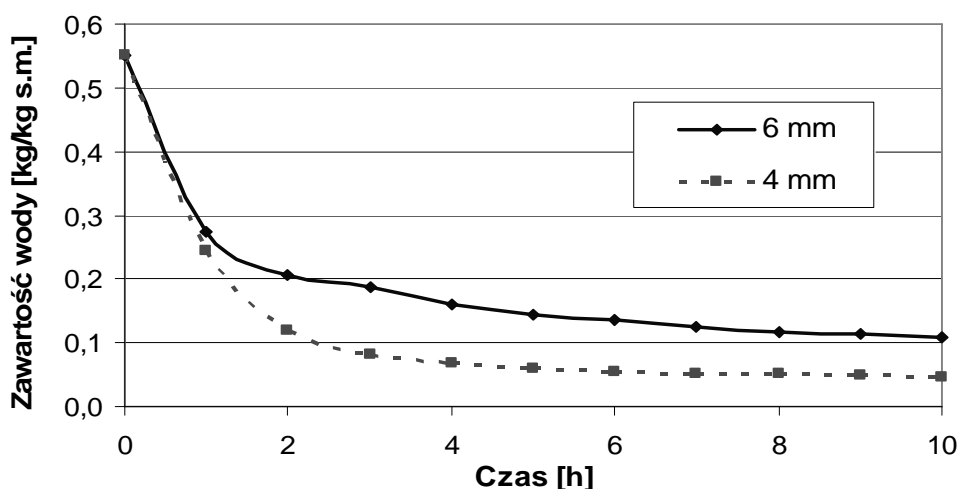
- ϕ 4 mm
- ϕ 6 mm

100 gramowy próbki rozdrobnionego sera umieszczana na jednym sicie suszarki konwekcyjnej i rozpoczynano proces suszenia. Prędkość strumienia powietrza suszącego wynosiła 3 m/s zaś temperatura 30°C i 50°C. w czasie procesu suszenia badano zawartość wody z częstotliwością co 60 minut. Zawartość wody określano metodą suszarkową zgodnie z normą PN-73/A-86232.

Suszenie prowadzono przez 10 godzin. W czasie badań była prowadzona w sposób ciągły rejestracja zmian temperatury powietrza suszącego. Pomiary realizowano w 3 powtórzeniach

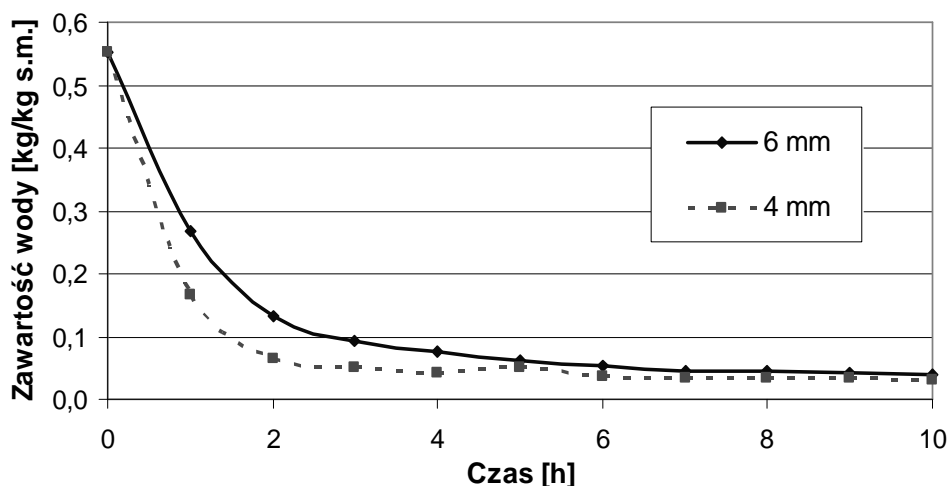
Wyniki

Przeprowadzony program badań pozwolił na zgromadzenie wyników charakteryzujących proces konwekcyjnego suszenia rozdrobnionego sera typu Parmezan.

Rys. 2. Zmiany zawartości wody w czasie suszenia konwekcyjnego sera żółtego odmiany Parmezan przy temperaturze 30°C i natężeniu przepływu 3 m/s w zależności od stopnia rozdrobnienia

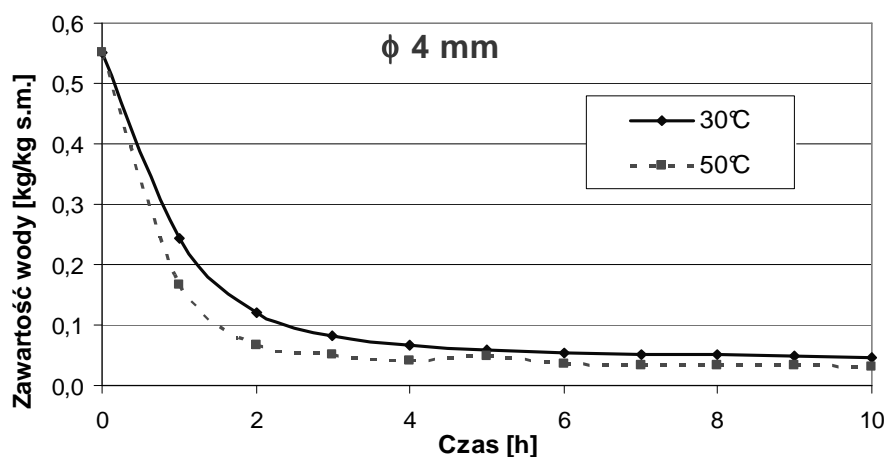
Fig. 2. Dynamics of moisture content during convection drying of Parmezan hard cheese at the temperature 30 deg C and air flow intensity 3 m/s depending on the fineness degree

Rys. 3. Zmiany zawartości wody w czasie suszenia konwekcyjnego sera żółtego odmiany Parmezan przy temperaturze 50°C i natężeniu przepływu 3 m/s w zależności od stopnia rozdrobnienia

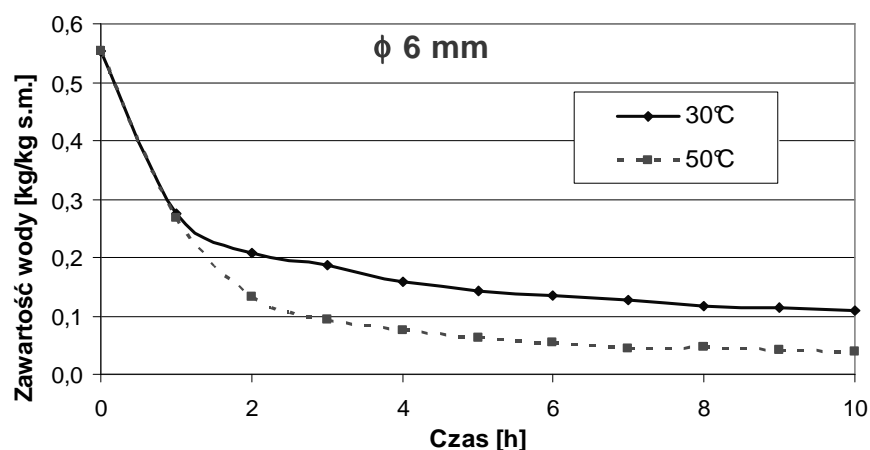
Fig. 3. Dynamics of moisture content during convection drying of Parmezan hard cheese at the temperature 50 deg C and air flow intensity 3 m/s depending on the fineness degree

Ser rozdrabniany na rozdrabniaczu tarczowy o wymiarach oczek ϕ 4 mm charakteryzował się w drugim okresie suszenia o ok. 35% większym spadkiem zawartości wody w suszonym materiale w stosunku do ser rozdrabniany na rozdrabniaczu tarczowy o wymiarach oczek ϕ 4 mm.

Rys. 4. Zmiany zawartości wody w czasie suszenia konwekcyjnego sera żółtego odmiany Parmezan przy rozdrobnieniu surowca na tarczach o otworach $\phi 4$ mmi natężeniu przepływu 3 m/s w zależności od temperatury powietrza suszącego

Fig. 4. Changes of moisture content during convection drying of Parmezan hard cheese sliced at the hole diameter of rasping disc $\Phi 4$ mm and air flow intensity 3 m/s, depending on the temperature of drying agent

Rys. 5. Zmiany zawartości wody w czasie suszenia konwekcyjnego sera żółtego odmiany Parmezan przy rozdrobnieniu surowca na tarczach o otworach $\phi 6$ mmi natężeniu przepływu 3 m/s w zależności od temperatury powietrza suszącego

Fig. 5. Changes of moisture content during convection drying of Parmezan hard cheese sliced at the hole diameter of rasping disc $\Phi 6$ mm and air flow intensity 3 m/s, depending on the temperature of drying agent

Rozdrobnione sery suszone powietrzem o temperaturze 50°C dla rozdrabnianie na rozdrabniaczu tarczowym o wymiarach oczek $\phi 6$ mm charakteryzował się pod koniec pierwszego okresu i w drugim okresie suszenia o ok. 40% większym spadkiem zawartości wody w suszonym materiale w stosunku do ser suszonego powietrzem o temperaturze 30°C. Nie stwierdzono podobnej zależności dla sera rozdrabnianego na rozdrabniaczu tarczowym o wymiarach oczek $\phi 4$ mm.

Na podstawie otrzymanych wyników proces 10 godzinowego konwekcyjnego suszenia rozdrobnionego sera typu Parmezan - powietrzem o prędkości przepływu 3 m/s i temperaturze 30 i 50°C otrzymano równania logarytmiczne opisujące proces suszenia w badanym przedziale.

Tab. 1. Równania regresji i wartości współczynników determinacji R^2 opisujące zmiany zawartości wody „u” w funkcji czasu „ τ ” w zakresie od 0 do 10 godzin ($\alpha < 0,05$)
 Table 1. Regression equation and values of determination coefficients R^2 describing the changes of moisture content (dry basis) (u) in function of time (τ) within the range of 0-10 hrs ($\alpha < 0.05$)

Temperatura	Rozdrobnienie	Równanie	R^2
30°C	φ 6	$u = -0,0271 \cdot \ln(\tau) + 0,194$	0,94
	φ 4	$u = -0,0314 \cdot \ln(\tau) + 0,13$	0,94
50°C	φ 6	$u = -0,0317 \cdot \ln(\tau) + 0,132$	0,91
	φ 4	$u = -0,0328 \cdot \ln(\tau) + 0,104$	0,98

Wysokie współczynniki R^2 otrzymanych równań świadczą o dobrym dopasowaniu równań do danych doświadczalnych.

Podsumowanie

Przeprowadzone pomiary i analiza otrzymanych wyników pozwalają na sformułowanie następujących wniosków:

- Dla prędkości przepływu 3 m/s i temperaturze powietrza suszącego 30°C I okres suszenia zawierał się w przedziale od 0 do 4 godzin.
- Dla prędkości przepływu 3 m/s i temperaturze powietrza suszącego 50°C I okres suszenia zawierał się w przedziale od 0 do 2 godzin.
- W przypadku sera Parmezan rozdrabnianego na rozdrabniaczu tarczowym o otworach φ 4 mm nie stwierdzono statystycznie istotnego wpływu temperatury w badanym zakresie na przebieg procesu suszenia.
- W przypadku sera Parmezan suszonego powietrzem o prędkości przepływu 3 m/s i temperaturze 50°C nie stwierdzono statystycznie istotnego wpływu stopnia rozdrobnienia w badanym zakresie na przebieg procesu suszenia.

Literatura

Biuletyn Urzędu Patentowego 4(708) 2001 Kraft Foods, INC, Northfield, US

Ziajka S. 1997.: Mleczarstwo: zagadnienia wybrane. Wydaw. ART, Olsztyn,

Gunasekaran S. 2003.: Cheese rheology and texture. Boca Raton : CRC Press, cop,

Kosikowski, Frank V. 1997.: Cheese and fermented milk foods. Origins and principles. Westport,

Pabis S. 1982.: Teoria konwekcyjnego suszenia produktów rolniczych. Państw. Wydaw. Rol. i Leś., Warszawa,

Pracę wykonano w ramach: projektu badawczego 3P06T01823 finansowanego przez Komitet Badań Naukowych w latach 2002/2004

DYNAMIC OF CONCENTRATION DRYING PROCESS OF PARMEZAN TYPE HARD CHEESE FOR FLAVOURING PURPOSE

Summary

Paper presented the study results concerning convection drying of Parmezan type hard cheese intended for flavouring purposes. The cheese sliced in a disc rasping machine (hole diameters 4 and 6 mm) was dried by forced convection at the air temperature 30 and 50 deg C and flow velocity 3 m/s.

Key words: convection drying, Parmezan cheese, flavouring purposes.

Recenzent – Andrzej Lenart